

Resumé

Pro realistická dramata bylo zásadní nepřikrášlené zobrazení člověka se všemi jeho problémy a neřestmi. Autoři L. N. Tolstoj a bratři Mrštíkové se při psaní svých dramát *Vláda tmy, neboli Uváz jen drápkem a je s ním ámen* a *Maryša* shodně zaměřili na prostředí vesnice, do které se šíří rozvrat tradičních hodnot vlivy z města. Cílem diplomové práce bylo zaznamenat hlavní motivy těchto změn včetně jejich následků se zaměřením na ruský a český venkov. Z analýzy vyplývá, že nejvýraznější změny jsou v morálce, která byla negativně ovlivněna intenzivním tlakem jedinců a celé společnosti na získávání peněz, bohatství i na úkor života, zdraví, štěstí jedinců. V Tolstého dramatu je navíc šířeji a hlouběji zaznamenán odklon od tradičních křesťanských hodnot a porušení desatera pro osobní zisk postav. Tento motiv u ateistických Mrštíků není tolik rozebírán, ale je samozřejmě součástí myšlení vesnického člověka v dramatu.

Výrazný prostor zaujímají v dramatech ženské hrdinky. Ty jsou buď popsány jako dominantní, manipulativní ženy s jasným cílem, nebo se naopak klade důraz na jejich nezkušenost, bezbrannost v rámci rodiny. Matrjona a Lízalka jsou staré ženy, ovlivněné zkušenostmi z prožitého života, jejichž hlavním cílem je finančně zaopatřit své potomky bez ohledu na jejich životní štěstí. Naopak Anisja a Maryša chtějí prožít láskyplný vztah se svým milovaným, majetek je u nich na druhém místě. Mužští hrdinové procházejí v dramatech nejzřejmějším vývojem. Nikita se z prostého pilného chlapce stává záletníkem, který rád utrácí lehce vydělané peníze a užívá si života. Jeho láska k penězům jej nakonec svede na scestí, ze kterého vychází jako psychicky zlomený muž, který má na svědomí vraždu svého novorozeného syna a zmaření několika dalších životů. V českém dramatu prochází podobným přerodem statkář Lízal, který ustupuje ze svého přesvědčení o financích jako znaku kvality člověka.

Právě peníze jsou nejdůležitějším motivem pro změnu chování jedince, významně tím ovlivňují dosud tradiční vztahy na vesnici. Město jako nový zdroj pracovních příležitostí s pravidelnou finanční odměnou je podle autorů dramát zdrojem moderní formy otroctví pod nadvládou peněz. Touha po bohatství mnohým postavám zatemnila myšlení, ony tak nedokázaly kontrolovat své činy a způsobily několik tragédií včetně vražd. Společenský tlak na získání peněz a vyhnutí se ostudě

zkazily ve vybraných dramatech několik nevinných postav, které se nedokázaly ubránit a postavit se za své štěstí.

V realistickém dramatu je nejdůležitější příběh s důrazem na chování jednotlivých postav, skrze které spisovatelé vyjadřovali své názory. Autoři se zaměřovali hlavně na zkaženost vesnického obyvatelstva vlivem moci peněz, čímž se snažili dokázat ovlivnitelnost člověka a jeho činů falešnými životními cíli. Téma vlivu peněz na život člověka je velmi aktuální i dnes, čímž si vybraná dramata stále zachovávají svou popularitu.